

แนวทางการให้ผู้พ้นโทษกลับคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน

ชิตชม กุลโนนแดง¹ พงษ์สรณ์ วรภัทร์ธีระกุล²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาพฤตินิสัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพความเป็นอยู่ และนำเสนอแนวทางที่ครอบคลุมและสังคมในการยอมรับผู้พ้นโทษกลับคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวนทั้งสิ้น 50 คน ได้แก่ (1) เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ จำนวน 6 คน (2) เครือข่ายศูนย์ยุติธรรมชุมชน จำนวน 6 คน (3) องค์กรภาครัฐและภาคเอกชน จำนวน 8 คน (4) ผู้พ้นโทษที่สมัครใจ จำนวน 10 คน (5) ผู้นำชุมชน จำนวน 10 คน และ (6) เพื่อน ผู้พ้นโทษ จำนวน 10 คน ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการอภิปรายกลุ่มสนทนาแบบเจาะจง

ผลการวิจัย พบว่า (1) แนวทางการพัฒนาพฤตินิสัย ได้แก่ ราชทัณฑ์ฝึกอบรมผู้ต้องราชทัณฑ์ตามหลักสูตรกลุ่มเครือข่ายศูนย์ยุติธรรมชุมชนให้ความช่วยเหลือแนะนำแนวทางการดำเนินชีวิต และภาคเอกชนต้องให้การยอมรับและให้โอกาสผู้พ้นโทษที่มีใบรับรองผ่านการฝึกอบรมเข้าทำงาน (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพความเป็นอยู่พบว่า มีปัจจัยที่สำคัญ ประกอบด้วย มาตรการในการติดตามผู้พ้นโทษของทางราชทัณฑ์ การบูรณาการร่วมของหน่วยงานภายนอกในการแก้ปัญหของผู้พ้นโทษ ความต่อเนื่องในการติดตามเยี่ยมบ้านผู้พ้นโทษของกลุ่มเครือข่ายศูนย์ยุติธรรมชุมชน การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้พ้นโทษของภาครัฐและเอกชน ครอบครัวที่อบอุ่น มีงานทำมีรายได้ ได้รับการยอมรับจากชุมชน และภาครัฐควรออกกฎหมายที่เอื้อประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ (3) นำเสนอแนวทางที่ครอบคลุมและสังคมในการยอมรับผู้พ้นโทษกลับคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน ดังนี้ ครอบครัวและสังคมต้องให้กำลังใจไม่ทอดทิ้งและให้การสนับสนุนทุกด้าน การออกติดตามผู้พ้นโทษผู้นำต้องมีความจริงใจ มีการสนับสนุนทุนสำหรับประกอบอาชีพ ผู้พ้นโทษต้องปรับพฤติกรรมไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับสิ่งผิดกฎหมายและช่วยเหลือชุมชน ต้องปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานและสร้างการรับรู้ และภาครัฐบาลควรปรับปรุงกฎหมายการล้างมลทิน

คำสำคัญ: การเตรียมความพร้อม; การพัฒนาพฤตินิสัย; สังคมยั่งยืน

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

4 หมู่ 11 ถนนห้วยราษฎร์ ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี 12150, ประเทศไทย

ผู้รับผิดชอบบทความ อีเมล: chidchmkulnondaeng@gmail.com

² คณะบริหารธุรกิจและรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

Guidelines for Freed Persons for Returning to Society Sustainably

Chitchom Kunnondang¹ Phapassorn Worapattirakul²

Abstract

This research article aims to study guidelines for rehabilitation, factors affecting living conditions, and present guidelines for families and society to accept freed persons for returning to society sustainably. This research used qualitative research methods. Group of key informants was 50 people, including (1) correctional officers, 6 people, (2) Community Justice Center Network, 6 people, (3) government and private sectors organizations, 8 people, (4) voluntarily released from prison, 10 people, (5) community leaders, 10 people person (6) Friends of those who have been released from prison, totaling 10 people, using data collection and Descriptive data analysis methods from documents and related research. In-depth interviews and focus groups were used.

Findings are as follows: (1) Guidelines for rehabilitation included the Department of Corrections training for prisoners according to the curriculum. The Center of Community Justice Network provided assistances and advice on how to live your life Also the private sector must accept and provide opportunities. Those prisoners have been released from prison have a certificate of employment training. (2) Factors affected living conditions. It was found that there are important factors including: measurement following up on released prisoners. Integration of external agencies in solving problems of those released from prison. Continuation of follow-up visits to the homes of those who have been released from prison, of the Community Justice Center Network. Participation in promoting the quality of life of those released from prison in the public and private sectors. A warm family has a job and an income. Accepted by the community and the government should enact laws that are beneficial to occupations. (3) Presenting guidelines for families and society to accept freed persons for returning to society sustainably as follows: Family and society must encourage, not repeat, and provide support in every aspect. Going after the leader who has been exonerated must be sincere. There is funding support for careers. Those released from prison must adjust their behavior to not get involved in illegal things and help the community. Training curricula must be improved to be consistent with the labor market and create awareness. and the government sector should improve the cleansing law.

Keywords: Preparation; Rehabilitation; Sustainable Society

Type of Article: Research Article

¹ Doctor of Philosophy Program in Public Administration, Western University
4 Moo 11, Hathai Rat Road, Lat Sawai, Lam Luk Ka, Pathumthani 12150, Thailand
Corresponding Author Email: chidchmkunnondaeng@gmail.com

² Faculty of Business Administration and Public Administration, Western University

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าโลกมีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุซึ่งเป็นความท้าทายต่อสังคมโลกในอนาคตที่จะปรับตัวเองให้อยู่กับการเปลี่ยนแปลงอย่างสมดุล อย่างมีความสุขและยั่งยืน และในประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบเช่นกันไม่ว่าจะเป็นเรื่องสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ซึ่งการขาดแคลนแรงงานเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ปัญหาของการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมระหว่างศูนย์ยุติธรรมชุมชนกับเรือนจำพบว่า สังคมมีทัศนคติในด้านลบต่อผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว การประสานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่มีประสิทธิภาพ ไม่มีงานรองรับหลังจากที่ผู้ต้องขังพ้นโทษ สื่อข่าวสารที่สังคมได้รับเกี่ยวกับผู้ต้องขังที่พ้นโทษเป็นไปในด้านลบตลอดจนปัญหาที่สังคมไม่ตระหนักถึงความจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการคืนคนดี (Sutam, 2018) มีจำนวนผู้ต้องขังพ้นโทษเพิ่มขึ้น ส่วนมากจะเป็นปัญหาการกระทำผิดซ้ำในคดีอาชญากรรมที่ก่อให้เกิดผลร้ายแรงอย่างมากในสังคมและถ้ามีการกระทำผิดซ้ำแล้วซ้ำอีก สังคมจะได้รับผลกระทบด้านความเป็นอยู่ที่ยั่งยืนอย่างมาก (Klinkhae, Chaidee, Semeinpet, Somwong, & Suwanno, 2020) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงทางสังคม บัญญัติว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง” และ “บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” และ “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ” (Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560, 2017)

กรมราชทัณฑ์มีการกิจกรรมเกี่ยวกับการควบคุมและแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขัง และบุคคลที่อยู่ในความควบคุมหรือดูแลตามหน้าที่และอำนาจของกรม โดยมุ่งพัฒนาเป็นองค์กรพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อแก้ไขหรือฟื้นฟูผู้ต้องขังและบุคคลที่อยู่ในความควบคุมโดยให้กลับตนเป็นพลเมืองดี มีสุขภาพกายและจิตที่ดี ไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำอีก ได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือในการประกอบอาชีพที่สุจริตและสามารถดำรงชีวิตในสังคมภายนอกได้อย่างปกติโดยสังคมให้การยอมรับ หากแต่สถานะของผู้กระทำผิดทางอาญาหลังพ้นโทษหรือบุคคลเคยต้องโทษทางอาญาจึงมีสถานะไม่ต่างจากการเป็น “พลเมืองชั้นสอง” (Lertdhamtewe, 2020) โดยโทษทางอาญาเป็นลักษณะต้องห้ามในการประกอบอาชีพ โดยกฎหมายไทย ซึ่งคุณภาพชีวิต (quality of life) ภายหลังพ้นโทษ Layard (2005) โดยองค์ประกอบพื้นฐาน ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ เวลาและการใช้เวลาเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ สุขภาพกาย สุขภาพใจ ครอบครัว สภาพแวดล้อม การศึกษา/การเรียนรู้ การทำงาน “การมีเป้าหมายในชีวิตและครอบครัว” เป้าหมายในชีวิตจึงเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จด้านคุณภาพชีวิตใน “มิติความสุข” (Hansasiripot, 2013)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้มีการฝึกอบรม “โครงการพระราชทาน โคก หนอง นา แห่งน้ำใจและความหวัง” กรมราชทัณฑ์ให้ความสำคัญกับแนวคิดทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดการความรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ให้ผู้ต้องขังวางแผนบริหารจัดการพื้นที่ทำกินให้สามารถพึ่งพาตนเองและสามารถนำองค์ความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างสมดุล ตลอดจน โครงการ To Be Number One มีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลักษณะ Play and Learn ใช้กิจกรรมเป็นสื่อให้ผู้ต้องขังได้เรียนรู้อย่างมีความสุขและสนุกกับการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงจาก “ภายใน” เช่น การค้นพบความสามารถของตนเอง การนับถือ ภาคภูมิใจ และเห็นคุณค่าในตนเอง มีวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน จัดระบบการบำบัดรักษา รองรับภายใต้โครงการ “โคกตติยา ยกมือขึ้น” ทั้งนี้เพื่อคืนคนดีสู่สังคมและป้องกันการกลับมาเสพยา

แต่อย่างไรก็ตาม ข้อมูลเชิงประจักษ์จากการศึกษา พบว่า การรับผู้พ้นโทษเข้าทำงานในหน่วยงานของรัฐนั้น ถูกตั้งข้อรังเกียจ สังคมประต๋บตรา “ซี้คุก ซี้ตะราง” ตราบาปชั่วชีวิตเพราะ ไม่มีกฎหมายลบล้างประวัติการกระทำผิดเพื่อคืนสิทธิให้กับผู้กระทำผิดที่พ้นโทษแล้ว สภาพประวัติทางอาญาที่ผูกติดตัวดังกล่าวถูกลดทอนด้วยค่าความเป็นมนุษย์ไร้ศักดิ์ศรีและความเสมอภาคในการดำเนินชีวิตของผู้พ้นโทษ

แนวทางการให้ผู้พ้นโทษกลับคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน เป็นเรื่องที่น่าสนใจและเป็นสิ่งท้าทายว่า แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องราชทัณฑ์ก่อนปล่อยและหลังปล่อยเพื่อคืนคนดีสู่สังคมได้อย่างไร ปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพความเป็นอยู่ของผู้พ้นโทษภายหลังปล่อยตัวออกจากเรือนจำเป็นอยู่อย่างไร มีปัญหาด้านคุณภาพชีวิตอย่างไรและแนวทางสังคม ครอบครัว เพื่อนและชุมชนของผู้พ้นโทษภายหลังได้รับการปล่อยตัว ที่มีต่อผู้พ้นโทษเป็นอย่างไร

เรือนจำจังหวัดชัยภูมิ และเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ วิสัยทัศน์ คือ “องค์กรที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมและพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังตามมาตรฐานสากล เพื่อปกป้องและคุ้มครองสังคม” พันธกิจ คือ ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามหลักสิทธิมนุษยชนสอดคล้องมาตรฐานสากล และ แก้ไขและพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพ จึงเลือกใช้เป็นพื้นที่ในการค้นหาคำตอบในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมให้ผู้พ้นโทษกลับคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพความเป็นอยู่ให้ผู้พ้นโทษกลับคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน
3. เพื่อนำเสนอแนวทางที่ครอบครัวและสังคม ในการยอมรับผู้พ้นโทษกลับคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาความเป็นมาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการลงโทษ ทางกฎหมาย การล้างมลทิน การอภัยโทษ การนิรโทษกรรม แนวทางการพัฒนาผู้พ้นโทษทั้งในประเทศและต่างประเทศ สภาพปัญหาอุปสรรคภายหลังพ้นโทษ สภาพปัญหาทางบุคลิกภาพภายหลังพ้นโทษ การตอบสนองความสำเร็จในชีวิต สมรรถนะทางอาชีพ การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี การมีส่วนร่วมกับเครือข่ายทางสังคม ความพอเพียงบนฐานเศรษฐกิจโลก ความยั่งยืนของชุมชนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาแนวทางและหลักการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ของราชทัณฑ์ตามรูปแบบการบริหาร เครือข่ายทางสังคมเชิงระบบตามแนวนโยบายสาธารณะสู่การปฏิบัติจริงภายใต้ยุทธศาสตร์คืนคนดี สู่สังคมอย่างยั่งยืน 3 วิธี ได้แก่ (1) การตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐาน (2) คุณลักษณะของบุคลิกภาพ และ (3) ปัจจัยทางสังคมกับศึกษาความยั่งยืนภายหลังพ้นโทษทั้ง 3 ด้าน คือ ความยั่งยืนด้านสังคม ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ และความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม

2. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ได้แก่ กลุ่มเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ กลุ่มเครือข่ายศูนย์ยุติธรรมชุมชน กลุ่มองค์กรภาครัฐ และกลุ่มผู้พ้นโทษที่สมัครใจให้ข้อมูล และการอภิปรายกลุ่มสนทนาแบบเจาะจง (focus group discussion) โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้นำชุมชนที่ผู้พ้นโทษสมัครใจให้ข้อมูลและเพื่อนของผู้พ้นโทษซึ่งอยู่ในพื้นที่ที่ผู้พ้นโทษไปอาศัยอยู่

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาเรือนจำในจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ เรือนจำจังหวัดชัยภูมิ และเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา ตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2566 ถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2567

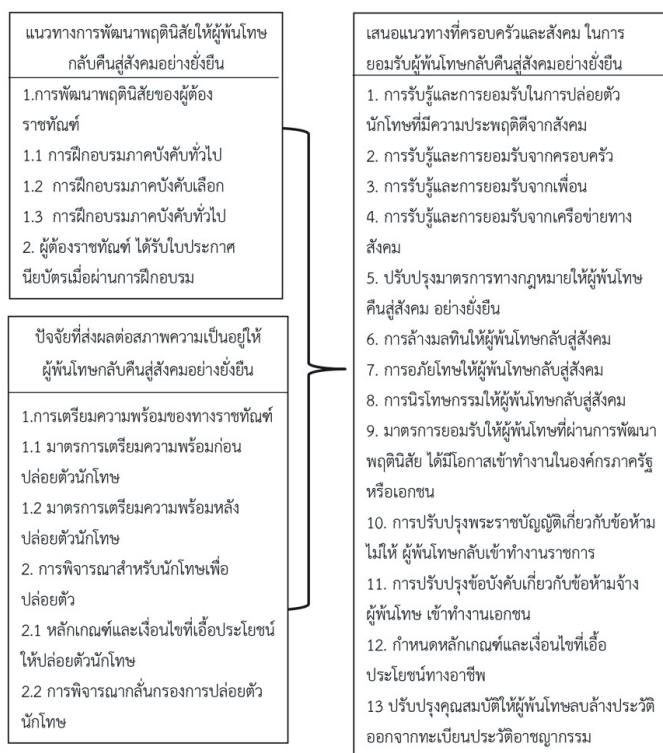
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้แนวทางการพัฒนาพหุตินิสัยของผู้ต้องขังก่อนปล่อยและหลังปล่อยตัวเพื่อคืนคนดีสู่สังคมของเรือนจำจังหวัดชัยภูมิและเรือนจำอำเภอกุฉีชุม
2. ได้รับรู้ความเป็นอยู่ที่ยั่งยืนของผู้พ้นโทษภายหลังปล่อยตัวออกจากเรือนจำจังหวัดชัยภูมิและเรือนจำอำเภอกุฉีชุม
3. ได้รับรู้สภาพทางสังคมของครอบครัวชุมชนในการยอมรับผู้พ้นโทษหลังได้รับการปล่อยตัว
4. ได้แนวทางการให้ผู้พ้นโทษกลับคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน เพื่อลดปัญหาทางสังคมให้เกิดความสงบสุขและช่วยให้มีภาพลักษณ์ที่ดีต่อกระบวนการยุติธรรมไทยให้ได้รับการยอมรับทั้งระดับประเทศและระดับนานาชาติมากขึ้น

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดแผนปฏิบัติการของทางราชทัณฑ์ แนวคิดมาตรการพิจารณาให้ปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดของทางราชทัณฑ์ แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการให้ผู้พ้นโทษคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน แนวคิดและทฤษฎีการรับรู้ แนวคิดและทฤษฎีการยอมรับ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำไปสร้างกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) โดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) และการอภิปรายกลุ่มสนทนาแบบเจาะจง (focus group discussion) รวบรวมข้อมูลจาก 6 กลุ่ม เลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในเรื่องนี้ เป็นกลุ่มเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ทั้งเรือนจำจังหวัดชัยภูมิและเรือนจำอำเภอภูเขียว กลุ่มเครือข่ายศูนย์ยุติธรรมชุมชน กลุ่มองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน เป็นเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป และปฏิบัติงานมาแล้วไม่ต่ำกว่า 1 ปี และกลุ่มผู้พ้นโทษที่สมัครใจ ที่เคยต้องโทษอยู่ในเรือนจำจังหวัดชัยภูมิและเรือนจำอำเภอภูเขียว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561-2565 สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัยโดยได้รับการบอกกล่าวข้อมูลการวิจัยอย่างครบถ้วน สามารถตอบแบบสัมภาษณ์ได้ด้วยตนเอง รวมจำนวนทั้งสิ้น 50 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.1 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องโดยผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากเอกสาร ข้อมูล การดำเนินงาน เอกสารวิชาการ ผลงานวิจัย บทความวิชาการที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากการสืบค้นจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อทางเว็บไซต์ต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ให้ได้ข้อมูลที่ต้องการและนำข้อมูลมาสังเคราะห์ให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เพื่อให้ครอบคลุมเรื่องที่ศึกษาวิจัย

2.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) โดยใช้เทคนิคในการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (structured interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ เช่น แบบสัมภาษณ์เชิงลึก อุปกรณ์บันทึกเสียง โดยผู้วิจัยออกแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านเนื้อหาภาษาและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.3 การอภิปรายกลุ่มสนทนาแบบเจาะจง (focus group discussion) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (non-participant observation) โดยผู้วิจัยเตรียมประเด็นเพื่อสอบถามแนวคิด และความสัมพันธ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในประเด็นที่สอดคล้องกับงานวิจัย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยใช้หลักการวิเคราะห์ข้อมูล 3 ประการ ดังนี้ (1) การลดทอนและกลั่นกรองข้อมูล (data reduction) (2) การแสดงและพรรณนาข้อมูล (data display and description) และ (3) การหาข้อสรุปและตรวจผลการวิจัย (conclusion and verification)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถตอบวัตถุประสงค์การวิจัยที่ตั้งไว้มีข้อสรุปตามลำดับ ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยให้ผู้พ้นโทษกลับคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน พบว่า

1.1 ทางราชทัณฑ์มีการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องราชทัณฑ์โดยการมุ่งพัฒนาศักยภาพผู้ต้องราชทัณฑ์ระหว่างคุมขัง โดยใช้หลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมของผู้พ้นโทษ ด้านความยั่งยืนทางอาชีพ สามารถสร้างความเจริญ สร้างรายได้ และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีใบประกาศนียบัตรรับรองการผ่านการฝึกอบรม ประกอบด้วยหลักสูตร

(1) การฝึกอบรมภาคบังคับทั่วไป โดยการอบรมปฐมนิเทศผู้ต้องขังเข้าใหม่ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ผู้ต้องขังทุกคนต้องเข้ารับการอบรมในสิ่งที่ผู้ต้องขังเข้าใหม่ควรทราบเกี่ยวกับ สถานที่ต่าง ๆ ในเรือนจำ

กิจวัตรประจำวันของผู้ต้องขัง กฎระเบียบของเรือนจำ อบรมด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม การพัฒนาด้านจิตใจ

(2) การฝึกอบรมภาคบังคับเลือก โดยการอบรมด้านการศึกษาสายสามัญ สายอาชีว การฝึกวิชาชีพพระยะสัน ทักษะการประกอบอาชีพ หลักสูตรผู้ต้องขังต้องเลือกเพื่อเข้ารับการอบรมตามแผนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังรายบุคคล เช่น หลักสูตรพัฒนาจิตใจ หลักสูตรเรือนจำที่นักโทษเด็ดขาดต้องเข้ารับการอบรมให้ความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

(3) การฝึกอบรมบังคับตามลักษณะแห่งคดี โดยการอบรมที่มุ่งเน้นการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นการเฉพาะ มีหลักสูตรเฉพาะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดทางเพศ คดียาเสพติด การใช้ความรุนแรงในชีวิตและร่างกายในครอบครัว และคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน

1.2 กลุ่มเครือข่ายศูนย์ยุติธรรมชุมชนให้ความช่วยเหลือแนะนำแนวทางการดำเนินชีวิตของผู้พ้นโทษ

1.3 ภาคเอกชนต้องให้การยอมรับและให้โอกาสผู้พ้นโทษที่มีใบประกาศนียบัตรรับรองการผ่านการฝึกอบรม

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพความเป็นอยู่ให้ผู้พ้นโทษกลับคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน พบว่า

2.1 มาตรการในการติดตามผู้พ้นโทษของทางราชทัณฑ์ ส่งผลต่อสภาพความเป็นอยู่ให้ผู้พ้นโทษกลับคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน โดยมีการวางแผนการติดตามประสานงานไปยังพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตำรวจ หน่วยงานยุติธรรม หน่วยงานเอกชนที่สนใจแรงงาน ครอบครัว ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเป็นไปตามมาตรการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวนักโทษในเรื่องการติดตามผลหลังปล่อยตัว เกี่ยวกับการส่งต่อข้อมูลผู้ต้องขังปล่อยตัว ที่สมัครเข้าร่วมโครงการเครือข่ายสังคมสงเคราะห์ในงานราชทัณฑ์ หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เพื่อให้การติดตามช่วยเหลือภายหลังพ้นโทษ

2.2 การบูรณาการร่วมของหน่วยงานภายนอก ในการแก้ปัญหาของผู้พ้นโทษ ส่งผลต่อสภาพความเป็นอยู่ให้ผู้พ้นโทษกลับคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรอิสระหรือสมาคมต่าง ๆ เพื่อตระหนักร่วมกัน ในการสร้างรายได้ให้กับผู้พ้นโทษ โดยการประกอบอาชีพที่สุจริต เช่นทุนในการประกอบอาชีพ แห่เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ หรือการรับเข้าทำงานโดยไม่มีเงื่อนไขและพิจารณาอัตราค่าจ้างที่เป็นธรรม จะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพความเป็นอยู่ของผู้พ้นโทษ ทั้งนี้ภาครัฐยังขาดงบประมาณในการสนับสนุนที่เพียงพอ และอีกสิ่งที่สำคัญการบูรณาการร่วมกันในการติดตามสอดส่องดูแลให้กำลังใจผู้พ้นโทษและควรมีงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอในการติดตาม

2.3 มีความต่อเนื่องในการติดตามเยี่ยมบ้านผู้พ้นโทษของกลุ่มเครือข่ายศูนย์ยุติธรรมชุมชน เมื่อได้รับหนังสือการแจ้งปล่อยตัวผู้พ้นโทษจะมีการนัดหมายออกติดตามโดยดำเนินการการประชุมออกเยี่ยมบ้าน ผู้พ้นโทษเพื่อรับฟังปัญหา ให้กำลังใจ พร้อมให้โอกาสในการกลับเข้าสู่สังคม เช่น ผู้พ้นโทษกลุ่มจิตเวชจะมีหน่วยงานสาธารณสุขดูแลติดตามการรักษาต่อไป

2.4 การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้พ้นโทษของภาครัฐและเอกชน ซึ่งการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนจะมีนโยบายเพื่อสนับสนุนเช่นการจ้างงานของหน่วยงานเรือนจำและสำนักงานคุมประพฤติภายใต้โครงการคืนคนดีสู่สังคมเป็นเวลา 9 เดือนและให้การสงเคราะห์ตามสภาพปัญหาและความต้องการภายหลังพ้นโทษไม่เกิน 1 ปี และการลงทะเบียนตำแหน่งงานที่สำนักงานจัดหางานเป็นผู้ดำเนินการและภาคเอกชนได้ประสานนำผู้พ้นโทษที่ลงทะเบียนเข้าทำงานสอดคล้องกับแนวคิดการเตรียมความพร้อมหลังปล่อย

ตัวนักโทษของราชทัณฑ์ที่ได้ ลงนามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและสงเคราะห์ผู้ต้องขังหลังพ้นโทษกับหน่วยงานภายนอก จำนวน 8 องค์กร ได้แก่ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กรมการจัดหางาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน สมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย สมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทยและกรุงเทพฯ เพื่อร่วมกันประสานความร่วมมือในการให้ความช่วยเหลือผู้ต้องขังและครอบครัว เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันกับสังคมได้อย่างปกติสุขต่อไป เป็นต้น

2.5 ครอบครัวที่อบอุ่น และได้รับการยอมรับจากชุมชนที่อยู่อาศัย มีงานประจำทำมีรายได้ เพื่อสามารถเลี้ยงครอบครัว มีความสุข มีการให้อภัยและให้โอกาสในการอยู่ร่วมกับครอบครัวทำให้ผู้พ้นโทษรู้สึกปลอดภัยมั่นใจในการอยู่ร่วมกันกับสังคมได้อย่างปกติสุขอย่างยั่งยืน

2.6 ภาครัฐบาลควรออกกฎหมายที่เอื้อประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ โดยรัฐควรปรับปรุงข้อบังคับเกี่ยวกับข้อห้ามจ้างผู้พ้นโทษเข้าทำงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในด้านคุณสมบัติของผู้เคยต้องโทษทุกกรณี เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้พ้นโทษได้เข้าสู่โลกอาชีพได้อย่างเสมอภาคเนื่องจากผู้พ้นโทษส่วนมากจะประกอบอาชีพส่วนตัวไม่มีแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ ไม่มีทุนประกอบอาชีพ รายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในครอบครัว และบางคนไม่กล้าที่จะไปสมัครงานเนื่องจากมีประวัติอาชญากรปัญหานี้จะนำไปสู่การหันเหชีวิตในทางเดินเดิม ๆ เพื่อหารายได้มาใช้จ่ายประจำวัน

3. นำเสนอแนวทางที่ครอบครัวและสังคมในการยอมรับผู้พ้นโทษกลับคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน พบว่า

3.1 การรับรู้ของสังคมและครอบครัวต้องให้กำลังใจ ไม่พูดตอกย้ำการกระทำผิด ให้การสนับสนุนทุกด้าน

3.2 การออกติดตามเยี่ยมผู้พ้นโทษ ผู้นำต้องมีความจริงใจ ให้กำลังใจผู้พ้นโทษ

3.3 มีการสนับสนุนทุนสำหรับประกอบอาชีพ มีงานที่รองรับ

3.4 ต้องปรับพฤติกรรมของผู้พ้นโทษ ไม่กลับไปคบเพื่อนกลุ่มเดิม ไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับสิ่งผิดกฎหมาย ทำกิจกรรมช่วยเหลือชุมชนสร้างการยอมรับ

3.5 ทางราชทัณฑ์ต้องปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมให้ทันสมัยสอดคล้องกับตลาดแรงงาน และดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้ในการฝึกอบรมวิชาชีพ

3.6 รัฐบาลควรปรับปรุงกฎหมายการล้างมลทิน

การอภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำประเด็นข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยมาอภิปรายผล ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยให้ผู้พ้นโทษกลับคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน พบว่า แนวทางการพัฒนาพฤตินิสัย ได้แก่ ราชทัณฑ์ฝึกอบรมผู้ต้องราชทัณฑ์ตามหลักสูตร กลุ่มเครือข่ายศูนย์ยุติธรรมชุมชนให้ความช่วยเหลือแนะนำแนวทางการดำเนินชีวิต และภาคเอกชนต้องให้การยอมรับและให้โอกาสผู้พ้นโทษที่มีใบรับรองผ่านการฝึกอบรมเข้าทำงาน ซึ่งแนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยให้ผู้พ้นโทษกลับคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน ของเรือนจำจังหวัดชัยภูมิและเรือนจำอำเภอกุฉิเยว ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการการกรมราชทัณฑ์ และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มีความสอดคล้องกันในแนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี จะส่งเสริมให้สังคมไทยอยู่บนพื้นฐาน

ของหลักสำคัญอย่างน้อย 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า สอดคล้องกับ Sutarn (2018) ที่พบว่า รูปแบบที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมระหว่างศูนย์ยุติธรรมชุมชนและเรือนจำกลางฉะเชิงเทรา ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยในเรื่องการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน การรับรองความประพฤติให้กับผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมทั้งในระหว่างต้องโทษและหลังพ้นโทษ การประสานงานระหว่างเรือนจำและศูนย์ยุติธรรมชุมชนตลอดจนการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้ต้องขัง สอดคล้องกับ Crank (2010) ที่พบว่า ผู้ต้องขังส่วนมากเห็นพ้องว่าการใช้ชีวิตในเรือนจำมีความยากลำบากมาก ต้องปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้ต้องขังจำนวนมากภายในเรือนจำ โดยผู้ต้องขังส่วนมากพึงระมัดระวังมิให้ตนเองกลับไปกระทำผิดซ้ำ ๆ อีก เพื่อจะหลีกเลี่ยงการกลับเข้าไปในเรือนจำที่มีความลำบากมาก โดยผู้ต้องขังส่วนมากจะแสดงทัศนคติก่อนปล่อยตัวออกจากเรือนจำว่า ตนเองจะไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำ ซึ่งเป็นมูลเหตุจูงใจให้ผู้ต้องขังส่วนมากต้องปรับตัวในทางบวก สอดคล้องกับ Malott and Fromader (2010) ที่พบว่า หากเรือนจำมีระบบการบริหารจัดการที่ดี มุ่งเน้นการดูแลเอาใจใส่ผู้ต้องขังให้ได้มาตรฐาน จะส่งผลต่อการลดปัญหาการกลับเข้าเรือนจำ ดังนั้น การดูแลเอาใจใส่พัฒนาพฤติกรรมเสียของผู้ต้องขังเป็นปัจจัยสำคัญต่อการกระทำผิดซ้ำให้ต้องกลับเข้าเรือนจำ และสอดคล้องกับ Potter (2001) ที่พบว่า การดูแลเอาใจใส่ผู้ต้องขังภายในเรือนจำจะทำให้ผู้ต้องขังมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในเชิงบวกในการอยู่ร่วมกับชุมชน เห็นว่าเมื่อเรือนจำดำเนินการปล่อยตัวผู้ต้องขังกลับคืนสู่สังคม พบว่า ชุมชนจะปลอดภัยจากอาชญากรรมต่อการกระทำผิดซ้ำ เนื่องจากผู้ต้องขังจำนวนมากผ่านการพัฒนาพฤติกรรมเสียด้วยการฝึกอบรมฝึกวิชาชีพให้มีทักษะเฉพาะด้านในการประกอบอาชีพให้มีงานทำภายหลังปล่อยตัวพ้นโทษและส่วนมากผู้ต้องขังมีขีดความสามารถในการอยู่ร่วมกับชุมชนอย่างมีความสุขภายหลังพ้นโทษ

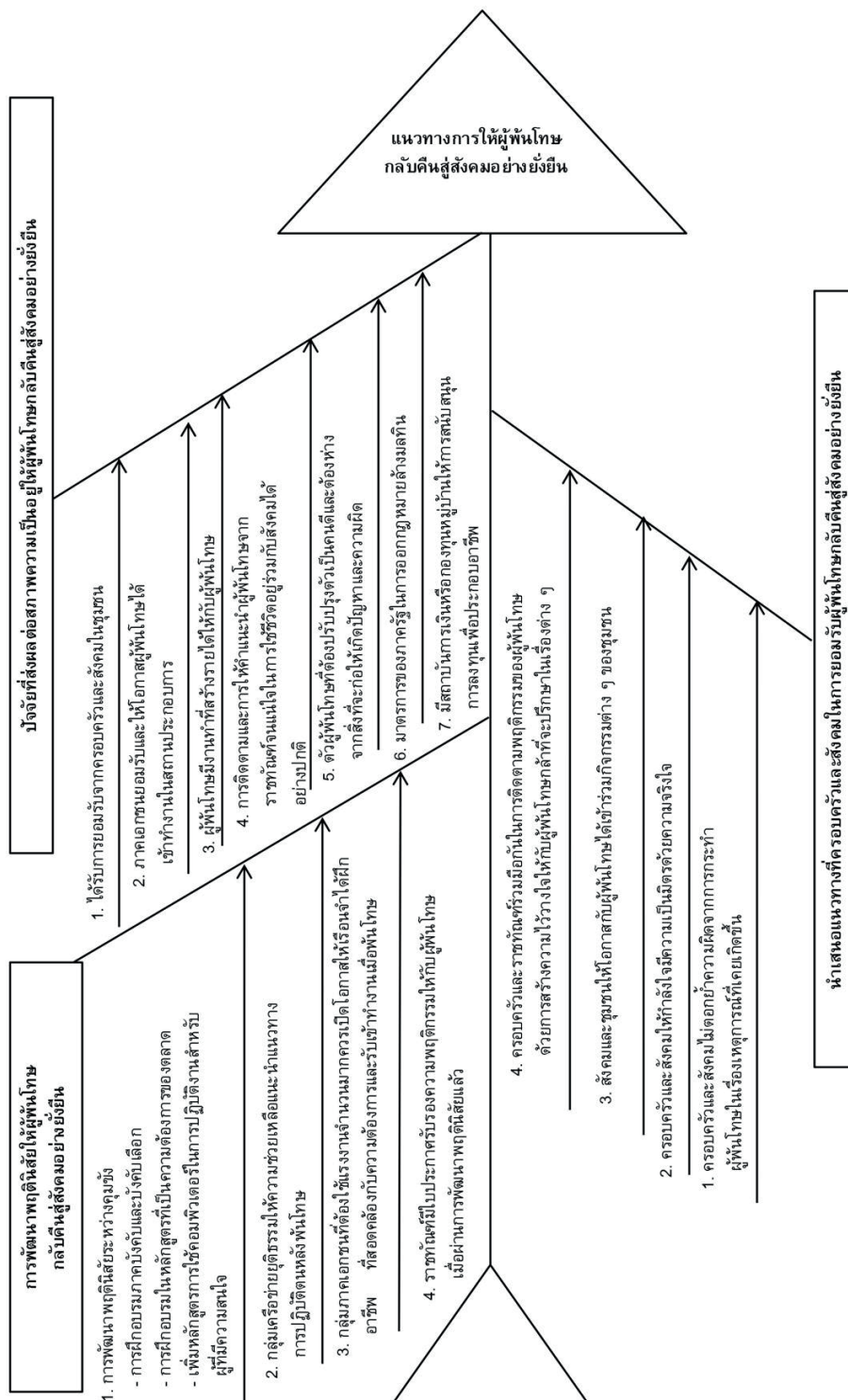
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพความเป็นอยู่ให้ผู้พ้นโทษกลับคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน พบว่า มีปัจจัยที่สำคัญประกอบด้วย มาตรการในการติดตามผู้พ้นโทษของทางราชทัณฑ์ การบูรณาการร่วมของหน่วยงานภายนอกในการแก้ปัญหาของผู้พ้นโทษ ความต่อเนื่องในการติดตามเยี่ยมบ้านผู้พ้นโทษของกลุ่มเครือข่ายศูนย์ยุติธรรมชุมชน การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้พ้นโทษของภาครัฐและเอกชน ครอบครัวที่อบอุ่น การมีงานทำมีรายได้ ได้รับการยอมรับจากชุมชน และภาครัฐควรออกกฎหมายที่เอื้อประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ ซึ่งปัจจัยดังกล่าว สอดคล้องกับแนวความคิดมาตรการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวนักโทษ มาตรการเตรียมความพร้อมหลังปล่อยตัวนักโทษ การพิจารณาสำหรับนักโทษเพื่อปล่อยตัว การพิจารณากลับกรอการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดของทางราชทัณฑ์ และยังมีความสอดคล้องกับการพัฒนาบุคลิกภาพของผู้พ้นโทษที่ "ผู้พ้นโทษต้องหวนกลับมาทำความเข้าใจตนเอง" อย่างถ่องแท้ เพื่อการพัฒนาตนเองก้าวไปสู่โลกอาชีพที่สุจริตตามความสนใจและความปรารถนาที่หลุดพ้นออกจากวงจรของ "กล่องดำ" (black box) (Kotler, 2000) ซึ่งคุณลักษณะของผู้พ้นโทษจะมีผลต่อการบวนการตัดสินใจกลับตนเป็นคนดีของสังคม โดยมีรายละเอียดประกอบ คุณลักษณะของผู้พ้นโทษทำตัวที่เหมาะสม กระบวนการตัดสินใจ กล่องดำ จึงนำมาศึกษาปรับใช้และทำความเข้าใจกับความรู้สึกนึกคิดของผู้พ้นโทษ ผู้วิจัยเห็นว่าสิ่งสำคัญที่สุดมาจากตัวผู้พ้นโทษเองต้องปรับกล่องดำให้ได้ รวมทั้งมี นักจิตวิทยาคลินิก แกะไขกล่องดำ และทางด้านรัฐบาลเองต้องวางรากฐานให้ประชาชน เริ่มต้นตั้งแต่ครอบครัวเองต้องตอบสนองขั้นพื้นฐานขั้นแรกตามแนวความคิดของ มาสโลว์ ซึ่งเรื่องนี้เป็นเรื่องท้าทายสำหรับผู้บริหารประเทศอีกเรื่อง ที่มีความสำคัญไม่น้อยกว่ากันคือ การศึกษา ต้องมีแนวทางให้ ประชาชนเข้าถึงทุกชนชั้น ทำให้เกิดความ

เหลือน้อยที่สุด สอดคล้องกับ Sutarn (2018) ที่อธิบายรูปแบบการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมระหว่างศูนย์ยุติธรรมชุมชนและเรือนจำกลางฉะเชิงเทรา พบว่า รูปแบบที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วมเพื่อคืนคนดีสู่สังคมระหว่างศูนย์ยุติธรรมชุมชนและเรือนจำ ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยในเรื่องการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน การรับรองความประพฤติให้กับผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมทั้งในระหว่างต้องโทษและหลังพ้นโทษ การประสานงานระหว่างเรือนจำและศูนย์ยุติธรรมชุมชนตลอดจนการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้ต้องขัง สอดคล้องกับ Kanjanarat (2001) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการดำเนินชีวิตหลังพ้นโทษ โดยมีปัจจัยทางครอบครัว ด้านความสัมพันธ์กับครอบครัวด้านการยอมรับ ด้านการให้ออกาสในการกลับตนเป็นคนดี และสอดคล้องกับ Carson and Sabol (2012) ที่พบว่า การสนับสนุนเงินทุนประกอบอาชีพสามารถลดปัญหาการกลับเข้าสู่เรือนจำได้

3. นำเสนอแนวทางที่ครอบครัวและสังคมในการยอมรับผู้พ้นโทษกลับคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน พบว่ามีแนวทาง ดังนี้ ครอบครัวและสังคมต้องให้กำลังใจไม่ทอดทิ้งและให้การสนับสนุนทุกด้าน การออกติดตามผู้พ้นโทษผู้ต้องหาต้องมีความจริงใจ มีการสนับสนุนทุนสำหรับประกอบอาชีพ ผู้พ้นโทษต้องปรับพฤติกรรมไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับสิ่งผิดกฎหมายและช่วยเหลือชุมชน ต้องปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานและสร้างการรับรู้ และภาคีรัฐบาลควรปรับปรุงกฎหมายการล้างมลทิน ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ แนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับ และการรับรู้และการยอมรับผู้พ้นโทษจากสังคม ปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายให้ผู้พ้นโทษคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืนเป็นการยืนยันว่าเรือนจำจังหวัดชัยภูมิและเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์มีการปฏิบัติตามแนวทางที่ราชทัณฑ์ กำหนดไว้ ซึ่งถ้าการวางมาตรการที่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน จะทำให้ผู้พ้นโทษกลับคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน ประกอบกับสภาพสังคมของจังหวัดชัยภูมิและอำเภอกุฉินารายณ์ค่อนข้างไปทางชนบท ยังมีวัฒนธรรมเก่า ๆ คงอยู่เป็นส่วนใหญ่ ทำให้การกระทำผิดซ้ำลดลงหรืออาจจะเป็นดาบสองคม ด้วยความประนีประนอมทำให้เกิดการกระทำซ้ำเพิ่มขึ้น จากผลการวิจัยดังกล่าวผู้วิจัยมองว่า การรับรู้และการยอมรับนักโทษที่มีความประพฤติดีผู้พ้นโทษจากสังคม ครอบครัว เพื่อน เครือข่ายทางสังคม ปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายให้ผู้พ้นโทษคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน การล้างมลทินให้ผู้พ้นโทษกลับสู่สังคม การอภัยโทษให้ผู้พ้นโทษกลับสู่สังคม การนิรโทษกรรมให้ผู้พ้นโทษกลับสู่สังคม มาตรการยอมรับให้ผู้พ้นโทษที่ผ่านการพัฒนาพฤตินิสัยได้มีโอกาสเข้าทำงานในองค์กรภาครัฐหรือเอกชน การปรับปรุงพระราชบัญญัติเกี่ยวกับข้อห้ามไม่ให้ผู้พ้นโทษกลับเข้าทำงานราชการ การปรับปรุงข้อบังคับเกี่ยวกับข้อห้ามจ้างผู้พ้นโทษเข้าทำงานเอกชนกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่เอื้อประโยชน์ทางอาชีพ และปรับปรุงคุณสมบัติให้ผู้พ้นโทษได้ลบล้างประวัติออกจากทะเบียน เป็นแนวทางที่ภาครัฐควรพิจารณาและให้ความสำคัญเพราะ ปัจจุบันประเทศไทยเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ ซึ่งกระทบต่อดัชนีมวลรวมของประเทศขาดแคลนแรงงาน เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาเป็นพิเศษ นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่สนับสนุน ดังนี้ สอดคล้องกับ Pansri (2003) ที่พบว่า ผู้พ้นโทษมีความคาดหวังทางสังคมมาก เนื่องจากได้รับการฝึกอบรมอาชีพมาก อีกทั้งหลังพ้นโทษจะมีความสัมพันธ์กับครอบครัวมากกว่าทางสังคม นอกจากนี้ ภาครัฐควรมีนโยบายส่งเสริมภาคธุรกิจอุตสาหกรรมเข้ามาช่วยภาครัฐให้การยอมรับผู้ต้องขังที่พ้นโทษแล้วได้รับโอกาสเข้าทำงานในโรงงานตามความถนัด รวมถึงรัฐควรจัดทำงบประมาณดำเนินการช่วยเหลือแก่ผู้พ้นโทษด้านปัจจัยสี่หลังจากพ้นโทษออกไปแล้ว สอดคล้องกับ Suwannakit (2002) ที่พบว่า สมาชิกในครอบครัวที่ให้การยอมรับเพื่อกลับตนเป็นคนดีตามความคาดหวังของสังคม รัฐควรจัดให้การสื่อสารเชิงบวกกับผู้พ้นโทษเพื่อสร้างเสริมความรู้

ความเข้าใจและทัศนคติที่ดีของสังคมต่อผู้ที่เคยต้องโทษ นอกจากนี้ควรติดตามผลการให้บริการสงเคราะห์ ภายหลังพ้นโทษ สิ่งสำคัญควรส่งเสริมกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิกในครอบครัวเพื่อสร้างความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด สอดคล้องกับ Kanjanarat (2001) ที่พบว่า ความสัมพันธ์กับครอบครัวด้านการยอมรับ ด้านการให้โอกาสในการกลับตนเป็นคนดี สอดคล้องกับ Siwaborn (1984) ที่พบว่า การสงเคราะห์ผู้พ้นโทษ ในประเทศไทยอย่างมีประสิทธิภาพควรเริ่มที่หน่วยงานรัฐ เนื่องจากหน่วยงานรัฐมีภาระหน้าที่โดยตรงในการรับผิดชอบเกี่ยวกับความสงบสุขของบ้านเมือง โดยให้เห็นความสำคัญและความจำเป็นในการสงเคราะห์ผู้พ้นโทษ ซึ่งเป็นผู้มีความบกพร่องทางสังคมประเภทหนึ่งที่มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม ปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนและปรับปรุงการดำเนินงานที่เป็นอยู่ โดยกำหนดนโยบายที่แน่นอนชัดเจนและจัดตั้ง หน่วยงานขึ้นรับผิดชอบโดยตรงในการกำหนดนโยบายแนวทางในการดำเนินงานและในขณะเดียวกันก็กระตุ้นและ ประสานงานกับองค์กรเอกชน สังคมให้มีความตื่นตัว ยอมรับและร่วมมือกับภาครัฐบาลในการดำเนินงาน เพื่อ แบ่งเบาภาระรัฐบาลในการป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของตนเองด้วย อีกทั้ง การดำเนินงานสงเคราะห์ผู้พ้นโทษใน ประเทศไทยนั้น ยังไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในการดำเนินงาน แต่จะเป็นการประสานงานระหว่างกรม ราชทัณฑ์กับกรมแรงงาน และกรมประชาสงเคราะห์ซึ่งทำให้การดำเนินงานไม่ได้ผลเท่าที่ควร ขาดการติดตาม ผลการให้ความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ เนื่องจากแต่ละหน่วยงานต่างมีภาระในหน้าที่รับผิดชอบอย่างเต็มที่อยู่ แล้ว สอดคล้องกับ Wongchai (1976) ที่พบว่า บทบาทของสังคมในการสงเคราะห์ผู้พ้นโทษมีปัญหาและอุปสรรค คือ ปัญหาการปรับตัวเข้ากับสังคม ปัญหาในการประกอบอาชีพ และปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัย และสอดคล้องกับ Koehler (2019) ที่พบว่า หากบุคคลใดที่ถูกตัดสินว่า กระทำผิดหรือเป็นผู้ก่ออาชญากรรม บุคคลนั้นจะต้องเผชิญ กับอุปสรรคที่ทำหายนามากมายหลังจากปล่อยตัวจากเรือนจำ เช่น การไร้ที่อยู่อาศัย ปัญหาทางจิตใจ ปัญหา การจัดการหนี้สิน และอุปสรรคการจ้างงานที่ขาดประสบการณ์ทำงาน ขาดสิทธิประโยชน์ มีประวัติต่างพร้อยทาง อาชญากรรมเป็นมลทินติดตัว บทบัญญัติทางกฎหมายฉบับเดิมยังคงส่งเสริมและตอบสนองความต้องการทันที ภายหลังพ้นโทษ ซึ่งมีข้อจำกัดการตอบสนองที่แตกต่างกันในการชดเชยหรือจ่ายค่าตอบแทนอย่างพอเพียง ความ ต้องการงานวิจัยต่างประเทศ เพียงพอเหล่านั้นจะช่วยลดภาวะของการกระทำผิดซ้ำ จึงเป็นมาตรการส่งเสริมให้ เกิดความชอบธรรมกับกระบวนการยุติธรรมให้เกิดความเชื่อมั่นทางสังคม

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปข้อค้นพบที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งขอเสนอเป็นแบบจำลอง ดังแสดงในภาพ 2

ภาพ 2 แนวทางการให้ประชาชนกลับคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน

สรุปข้อค้นพบที่เป็นองค์ความรู้ใหม่แนวทางการให้ผู้พ้นโทษกลับคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน ในการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องราชทัณฑ์ระหว่างถูกคุมขัง พบว่าทางราชทัณฑ์ต้องเตรียมความพร้อมในการฝึกอบรมตามหลักสูตร ประกอบด้วยการฝึกอบรมภาคบังคับและบังคับเลือก การฝึกอบรมในหลักสูตรที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงาน ควรเพิ่มหลักสูตรการใช้คอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานสำหรับผู้ต้องขังที่มีความสนใจ และมีใบประกาศรับรองพฤติกรรมให้กับผู้พ้นโทษเมื่อผ่านการพัฒนาพฤตินิสัยแล้ว กลุ่มเครือข่ายยุติธรรมให้ความช่วยเหลือแนะนำแนวทางการปฏิบัติตนหลังพ้นโทษ กลุ่มภาคเอกชนที่ต้องใช้แรงงานจำนวนมากควรเปิดโอกาสให้เรือนจำได้ฝึกอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการและรับเข้าทำงานเมื่อพ้นโทษ สำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพความเป็นอยู่ให้ผู้พ้นโทษกลับคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน ได้แก่ การได้รับการยอมรับจากครอบครัวและสังคมในชุมชน ภาคเอกชนยอมรับและให้โอกาสผู้พ้นโทษได้เข้ามางานในสถานประกอบการ ผู้พ้นโทษมีงานทำที่สร้างรายได้ให้กับผู้พ้นโทษ การติดตามและการให้คำแนะนำผู้พ้นโทษจากราชทัณฑ์จนแน่ใจในการใช้ชีวิตอยู่สังคมได้อย่างปกติ ตัวผู้พ้นโทษที่ต้องปรับปรุงตัวประพฤติตนเป็นคนดีและต้องห่างจากสิ่งที่จะก่อให้เกิดปัญหาและความผิด มาตรการของภาครัฐในการออกกฎหมายล้างมลทิน มีสถาบันการเงินหรือกองทุนหมู่บ้านให้การสนับสนุนการลงทุนเพื่อประกอบอาชีพ และแนวทางของครอบครัวและสังคมที่มีต่อการยอมรับผู้พ้นโทษกลับคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน ได้แก่ ครอบครัวและสังคมไม่ตอกย้ำความผิดจากการกระทำผู้พ้นโทษในเรื่องเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นพร้อมทั้งให้กำลังใจมีความเป็นมิตรด้วยความจริงใจ สังคมและชุมชนให้โอกาสกับผู้พ้นโทษได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ครอบครัวและราชทัณฑ์ร่วมมือกันในการติดตามพฤติกรรมของผู้พ้นโทษด้วยการสร้างความไว้วางใจให้กับผู้พ้นโทษกล้าที่จะปรึกษาในเรื่องต่าง ๆ

ผู้วิจัยมองว่าแนวทางการให้ผู้พ้นโทษกลับคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน หากทุกภาคส่วนสามารถปฏิบัติตามแนวทาง สอดประสานความร่วมมือกันอย่างเต็มความสามารถ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวผู้พ้นโทษที่ต้องปรับพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น กลับไปเป็นเสาหลักของครอบครัว และเป็นพลเมืองดีของสังคม สร้างสังคมน่าอยู่อย่างสงบสุขร่วมกัน จะสามารถสร้างความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศชาติอย่างยั่งยืนสืบไป

ข้อเสนอแนะ

1. ภาครัฐควรมีการติดตามผู้พ้นโทษ อย่างจริงจังพร้อมระบุหน้าที่อย่างชัดเจน ให้กำหนดบทลงโทษผู้ละเลยการเอาใจใส่ ผู้พ้นโทษอย่างจริงจัง เพื่อไม่ให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ
2. ครอบครัวและราชทัณฑ์ร่วมมือกันในการติดตามพฤติกรรมของผู้พ้นโทษ ด้วยการสร้างความไว้วางใจให้กับผู้พ้นโทษกล้าที่จะปรึกษาในเรื่องต่าง ๆ
3. ด้านสภาพครอบครัว ความเหลื่อมล้ำ เป็นเรื่องสำคัญ ทุกชุมชนต้องตอบสนองปัจจัยสี่ ขั้นพื้นฐานให้เพียงพอเหมาะสม และเพิ่มเติมขั้นที่ 2 ด้านจิตใจ ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าโครงการ โคกหนองนา และ โครงการ To Be Number One เป็นโครงการที่ดีสำหรับเยาวชนซึ่งเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ
4. การสื่อสารด้านบวกเกี่ยวกับผู้พ้นโทษ มองว่าเขาเป็นคนสำคัญคนหนึ่งที่จะมาช่วยพัฒนาประเทศในทางที่ถูก ซึ่งปัจจุบันประเทศของเราเป็นประเทศที่มีผู้สูงอายุอยู่ในระดับที่สมบูรณ์ นี่ก็เป็นเรื่องน่าคิด รัฐควรวหาวิธีการทำอย่างไรที่นำคนกลุ่มนี้มาชดเชยแรงงาน และไม่ให้สังคมเดือดร้อน
5. การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์จากการฝึกอบรม การสงเคราะห์ด้านต่าง ๆ สังคม

ภายนอกยังไม่ทราบเท่าที่ควร ควรหาวิธีการประชาสัมพันธ์ให้รับทราบและทั่วถึงมากขึ้น

6. กลุ่มภาคเอกชนที่ต้องใช้แรงงานจำนวนมากควรเปิดโอกาสให้เรือนจำได้ฝึกอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการและรับเข้าทำงานเมื่อพ้นโทษ

7. ตัวผู้พ้นโทษที่ต้องปรับปรุงตัวเป็นคนดีและต้องห่างจากสิ่งที่จะก่อให้เกิดปัญหาและความผิด

References

- Carson, E. A., & Sabol, W. J. (2012). *Prisoners in 2011*. Retrieved from <https://bjs.ojp.gov/content/pub/pdf/p11.pdf>
- Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560. (2017). *Royal Thai Government Gazette*, 134(40 A), 1-90. [In Thai]
- Crank, B. R. (2010). *Adapting to incarceration: Inmate perceptions of prison life and adjustment*. Master's Thesis of Science (Criminal Justice and Criminology), Georgia State University.
- Hansasiripot, B. (2013). Development quality of life index: Happiness. *Journal of Politics, Administration and Law*, 5(1), 107-129. [In Thai]
- Kanjanarat, S. (2001). *The relating factors to expectation of life after release*. Master' Thesis of Social Work (Social Welfare Administration and Policy), Thammasat University. [In Thai]
- Klinkhae, C., Chaidee, K., Semeinpet, N., Somwong, S., & Suwanno, T. (2020). Factors affecting repeated offending of jail inmates in Mae Hong Son province prison. *The Journal of Pacific Institute of Management Science*, 6(3), 253-261. [In Thai]
- Koehler, A. D. (2019). Exonerated, free, and forgotten: How states continue to punish the wrongfully convicted through procedural hoops and inadequate compensation. *Washburn Law Journal*, 58, 493-529.
- Kotler, P. (2000). *Marketing management* (10th ed.). Prentice Hall.
- Layard, R. (2005). *Happiness: Lessons from a new science*. Penguin Books.
- Lertdhamtewe, P. (2020). *Laws related to the foreign business*. King Prajadhipok's Institute. [In Thai]
- Malott, M., & Fromader, A. (2010). *Male inmate perspective on reducing recidivism rates through post-incarceration resources*. Retrieved from https://www.internetjournalofcriminology.com/_files/ugd/b93dd4_2f05e0510796416182e50c73f09e6c54.pdf
- Pansri, W. (2003). *Social expectation of the prisoners after release: A case study of Chiangrai Central prison*. Master's Thematic of Arts (Social Development Administration). National Institute of Development Administration. [In Thai]

- Potter, T. L. (2001). *Rehabilitation treatment for inmates of county jails*. Master's Thesis of Science (Vocational Rehabilitation), University of Wisconsin-Stout.
- Siwaboworn, B. (1984). *After care service in Thailand*. Master's Thesis of Social Work Program, Thammasat University. [In Thai]
- Sutam, Y. (2018). *A model of participation between community justice centre and Chachoengsao Central prison aiming to returning good citizen back to community*. Doctoral Thesis of Philosophy (Management for Development), Rajabhat Rajanagarindra University. [In Thai]
- Suwannakit, K. (2002). *Woman inmate's expectation on life after release: A case study of Central Woman Correctional Institution*. Master's Thesis of Arts (Justice Administration), Thammasat University. [In Thai]
- Wongchai, Y. (1976). The role of society in helping freed persons. In *Crime and social protection*. Thammasat University, Faculty of Social Administration. [In Thai]